

УДК 378.6:37(510).016:784.4(043.3)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-2-47>

Ганна УСОВА,

orcid.org/0000-0001-9214-2038

лектор педагогічного факультету

Хунаньського університету гуманітарних наук і технологій

(Хунань, Китай) annushkausova1977@gmail.com

Сай ТАН,

orcid.org/0000-0002-4971-5619

аспірант факультету музичної та хореографічної освіти

Південноукраїнського національного педагогічного університету

імені К.Д. Ушинського

(Одеса, Україна) nancy21475@qq.com

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВДОСКОНАЛЕННІ СИСТЕМИ ВОКАЛЬНОЇ ОСВІТИ КИТАЙСЬКИХ СПІВАКІВ

Стрімкий розвиток науки і освітніх технологій стимулював впровадження нових підходів і методів у сучасну вокально-педагогічну діяльність. Одним із інноваційних векторів у її розвитку стало посилення транскультурних тенденцій, які реалізуються через творчу й наукову комунікацію мистців, виконавців і педагогічних кадрів, утілюючись у процесі інтенсифікації академічної мобільності та взаємного обміну мистецькими і науково-педагогічними здобутками у міжнародному мистецькому просторі. Впровадження перспективних моделей національного та міжкультурного співробітництва, діалогу культур це збагачення соціокультурного поля кожної країни і в той же час є збереженням національної самосвідомості й самоідентифікації народів. Успіхи представників української вокальної школи на міжнародній арені та визнання науково-методичних і практичних здобутків у галузі викладання вокалу пояснюють, чому китайська молодь, долучаючись до процесів інтернаціоналізації освіти й академічної мобільності, використовує ці можливості, зокрема, і в Україні.

У статті аналізуються особливості системи підготовки майбутніх фахівців до сольного виконавства і вокально-педагогічної діяльності в Україні та Китаї в контексті інтернаціоналізації, транскультурних процесів, взаємовпливу різних стилевих течій і вокально-методичних систем в сучасному мистецькому просторі. Розглянуто поняття транскультурної компетентності, під якою розуміють здатність виявляти наднаціональну єдність світового культурного простору засобами музичного мистецтва, а також актуальні проблеми, що виникають у китайських студентів у процесі здобуття професійних навичок в закладах вищої освіти України та Китаю. Обґрунтовуються педагогічні умови й методи подолання складнощів, що виникли внаслідок впливу сучасних тенденцій. Підкреслюється важливість використання сучасних технічних засобів, інноваційних освітніх концепцій у поєднанні з національними традиціями у демонстрації матеріалів та напрацюванні співочих навичок та стилів як важливої складової у вихованні професійного мислення. Пропонується вироблення стратегії її удосконалення в Україні, шляхи покращення ситуації, які дозволять суттєво підвищити якість навчання та використовувати на практиці цінність здобутих знань.

Ключові слова: *діалог культур, вища мистецька освіта України, вокальне виконавство, вокальна педагогіка, інтернаціоналізації освітнього простору гуманітарні стратегії розвитку, міжнародна академічна мобільність, синтетичність творчого процесу, транс-культура.*

Ganna USOVA,

orcid.org/0000-0001-9214-2038

Lecturer of the Pedagogical Faculty

Hunan University of Humanities and Technology

(Hunan, China) annushkausova1977@gmail.com

Sai TANG,

orcid.org/0000-0002-4971-5619

Postgraduate student of the Faculty of Music and Choreographic Education

South Ukrainian national Pedagogical University named after K.D. Ushinsky

(Odessa, Ukraine) nancy21475@qq.com

CURRENT TRENDS IN IMPROVEMENT VOCAL EDUCATION SYSTEMS OF CHINESE SINGERS

The rapid development of educational science and technology has stimulated the introduction of new approaches and methods into modern vocal and pedagogical activities. One of the innovative vectors of its development has been the strengthening of transcultural tendencies, embodied in creative and scientific communication between artists, performers and teaching staff, embodied in the process of intensifying academic mobility and the mutual exchange of artistic, scientific and pedagogical achievements in the international artistic arena. The introduction of promising models of national and intercultural cooperation and dialogue between cultures enriches the socio-cultural realm of each country and, at the same time, preserves the national consciousness and self-identification of peoples. The success of the Ukrainian singing school on the international stage and the recognition of its scientific, methodological and practical achievements in the field of vocal education explain why young Chinese, who are joining the processes of internationalization of education and academic mobility, are taking advantage of these opportunities, including in Ukraine. The article analyzes the peculiarities of the training system for future solo performance specialists and vocal pedagogical activities in Ukraine and China in the context of internationalization, transcultural processes and the mutual influence of different stylistic trends and vocal methodological systems in the contemporary artistic space. The concept of transcultural competence, which is understood as the ability to manifest the supranational unity of the global cultural space through musical art, as well as the actual problems faced by Chinese students in the process of acquiring professional skills in Ukrainian and Chinese higher education institutions, are taken into account. The article justifies the pedagogical conditions and methods for overcoming the difficulties resulting from the influence of modern trends. It stresses the importance of using modern technical means, innovative educational concepts in combination with national traditions in demonstrating material and developing singing skills and styles as an important component of professional thinking education. The author proposes to develop a strategy to improve it in Ukraine, ways to improve the situation, which will significantly improve the quality of education and put into practice the value of acquired knowledge.

Key words: *dialogue of cultures, higher art education of Ukraine, vocal performance, vocal pedagogy, internationalization of the educational space humanitarian development strategies, international academic mobility, synthetics of the creative process, Trans culture.*

Постановка проблеми. У сучасному китайському суспільстві відчутно проявляються тенденції до сприйняття різнонаціональних мистецьких традицій, стремління адаптуватися до світового культурного простору, а з цим – і досягти визнання художньої цінності й унікальної своєрідності власного вокального мистецтва, творчості сучасних композиторів і співаків, які зуміли їх поєднати з досягненнями інших світових культур. Починаючи з 2013 року, Китай вступив у нову еру всебічного поглиблення реформ і накопичив багатий практичний досвід, досягнувши всесвітньо відомих досягнень у галузі соціальної, культурної та економічної модернізації.

Однак в даній галузі існує багато невирішених проблем, пов'язаних з питаннями збереження власної культурної ідентичності суб'єктів освіти в поєднанні з їхньою здатністю до інтегративно-культурної діяльності і виявленням меж допустимої стильової трансформації без втрати національної своєрідності. Їх вирішення визначається китайськими науковцями як першочергове завдання для обґрунтування стратегічних орієнтирів розвитку національно-культурних традицій на засадах їх гармонізації в контексті інтернаціоналізації, транскультурних процесів та взаємовпливу різних стильових течій і вокально-методичних систем в сучасному мистецькому просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженні означених питань помітну роль

відіграють пошукові зусилля освітньої групи «Qingmiao Education Group» та науковців Дослідницького інституту Hurun (м. Шанхай, 2022), які узагальнили результати своїх досліджень у «Білій книзі з міжнародної освіти» (Baifu, 2022: 24). Статистика, наведена науковцями у цьому виданні, доводить, що найбільш ефективну модель підготовки «глобально-конкурентоспроможних» китайських фахівців, здатних вирішувати питання, викликані змінами у світовому співтоваристві, забезпечує саме міжнародна освіта. Отже, зусилля науковців зосередилися на висвітленні проблем інтеграції китайської та західної культур, розвитку інтернаціональних і транскультурних тенденцій, аналізі даних щодо задоволення міжнародних освітніх потреб китайських студентів та змін в освітніх концепціях, висвітленні поглядів і пропозицій експертів у галузі освіти Китаю. На цей час найбільш помітну роль у дослідженні питань удосконалення освіти відіграють такі напрямки, як полікультурні засади освіти, інтернаціоналізація освітнього процесу, запровадження віртуальної інтернаціоналізації, транскультурні процеси, виникнення полістилістичних мистецьких феноменів і пошуки китайською музичною спільнотою шляхів їх реалізації у навчанні майбутніх фахівців.

Завданням статті є узагальнення й систематизація досліджень, пов'язаних із оптимізацією науково-методичного забезпечення системи

вокальної освіти в Китаї та підготовки китайських студентів-вокалістів у закладах вищої мистецької освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сьогодні Китай намагається глибше, ніж будь-коли, інтегруватися у світову економіку, культурний і мистецький простір. Однією із мистецьких галузей, в якій активно відбувається пошук шляхів оновлення і модернізації, є музична, зокрема – вокальна освіта. Розширення міжнародних контактів сприяє збагаченню й осучасненню змісту й методів навчання, які відбуваються декількома шляхами. Це, зокрема, впровадження досвіду запрошених іноземних фахівців до викладання у закладах вищої освіти, а також використання можливості здобуття китайською молоддю освіти в країнах, які демонструють високий рівень досягнень у тій чи іншій галузі науки або мистецтва.

Успіхи представників української вокальної школи на міжнародній арені та визнання науково-методичних і практичних здобутків у галузі викладання вокалу пояснюють, чому китайська молодь, долучаючись до процесів інтернаціоналізації освіти й академічної мобільності, використовує ці можливості і в Україні. До найбільш значущих, з цього погляду, відносимо праці В. Антонюк, Л. Василенко, Н. Гребенюк, Н. Кьон, Н. Овчаренко, О. Стахевича та ін. Науково-методичні здобутки цих науковців становлять підґрунтя удосконалення системи вокальної освіти як в Україні, так і в мистецьких закладах КНР.

Вирішення цих проблем, як було зазначено вище, відбувається у декількох напрямках. Розглянемо спочатку питання надання полікультурного аспекту мистецькій, зокрема – вокальній освіті китайського студентства. Цим питання суттєву увагу приділили українські та китайські науковці, такі як З. Батюк, Н. Батюк, Ван Сі, Л. Редькіна, М. Стельмахович, О. Хоружа, С. Черепанова, (розгляд актуальності етнопедагогічних аспектів у полікультурному процесі), Ван Дандан, Лю Цяньцян, Л. Майковська, Сунь Цзінань, Сай Дочі, Л. Тарасова, Ши Цзюньбо, Л. Філоненко (полікультурна етнохудожня освіта вчителя музики), Вей Дзюнь, Л. Куненко, Г. Ніколаї, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Реброва, Тан Янтінг, У Іфан, Хуан Ге, Чан Ліін, Чжан Цзюнь (провідна роль музичних національних традицій в підготовці майбутніх вчителів музики до роботи в умовах полікультурного простору), де простежується спільна думка: освітня політика має повинна містити в собі полікультурний компонент, тобто утворюватися в толерантному культурно-художньому діалозі шляхом збереження національних

традицій, які допоможуть у формуванні потужного педагогічного потенціалу, підбору певних художніх методів та зробити навчальний процес гнучким щодо мінливого характеру полікультурного середовища.

Відзначається, що одним із позитивних проявів полікультурної освіти стало посилення тенденції до інтеграції та взаємного обміну мистецькими здобутками між країнами, які відрізняються своєрідністю художньо-естетичних ідеалів і традицій, укорінених в суспільстві. Науковці розглядають цей процес з погляду прояву в ньому доцентрових і відцентрових векторів, які мають, з одного боку, сприяти взаємозбагаченню різних культур завдяки запозиченню ідей, окремих прийомів і засобів художньої виразності, а з іншого – забезпечувати збереження унікальної своєрідності різних культурних систем і національних традицій.

Одним із проявів такого збагачення своїх традицій на засадах полікультурних впливів стало, на наш погляд, прагнення китайських композиторів зберегти національно-мелодійну ідентичність, збагативши звучання творів за рахунок ускладнення фактури фортепіанного (або оркестрового) супроводу, побудованого з використанням елементів класичної гармонічної мови й поліфонії. Результатом такого синтезу стала поява нового жанру, «художня пісня», до якого сьогодні звертаються численні китайські автори: Дін Шанде, Ін Шаньнен, Лін Шенбо, Лу Хуабай, Лю Сюеань, Ма Сіконг, Не Ер, Рен Гуан, Санг Тонг, Ся Чжицю, Сяо Юмей, Тан Сяолін, Хе Лютін, Хуан Цзи, Хуан Юді, Хуан Юнсі, Цай Сінхай, Цзян Веньє, Цзян Дінсянь, Чжан Ханьхуей, Чжао Юаньжень, Чень Тяньхе та ін. Наслідком полікультурних впливів вважаємо і пошуки китайських фахівців з метою створення так званого «китайського бельканто», яке в їхній трактовці означає вироблення змішаної манери співу на засадах поєднання і національних, і європейських особливостей звукоутворення, звуковедіння, артикуляції тощо.

Другим напрямом у розвитку міжнародних культурно-освітніх зв'язків стали питання інтернаціоналізації освітнього простору, яким присвятили свої дослідження Дж. Білен (J. Beelen), В. Бабаєвська, І. Бузько, В. Донченко, Дж. Ван Хален (P. J. Van Halen), Ф. Вебстер (F. Webster), М. Г. Доленс (M. G. Dolence), В. Журавський, М. Згуровський, Л. Гурч, Б. Ліск (B. Leask), П. Лоранж (P. Lorange), Х. Д. Луджан (H. D. Lujan), Л. Т. Морріс (L. T. Morris), Дж. Найт (J. Knight), А. Раухваргерс (A. Rauhvargers), К. Роббінс (K. Robbins), Д. Дж. Роулі (D. J. Rowley), А. Сабітова, М. Фуллан (M. Fullan) та ін.

Як визначають Дж. Білен (Beelen, 2012: 6–12), Б. Ліск (Leask, 2012) та ін. науковці, тільки у цьому випадку уможливиться успішне впровадження перспективних моделей національного та міжкультурного співробітництва, діалогу культур і тим самим – зміцнення комунікаційних зв'язків і духовне зближення народів, збагачення соціокультурного поля країни і в той же час – збереження національної самосвідомості й самоідентифікації народів.

Відзначимо, що в українському суспільстві процес активізації міжнародних культурно-освітніх зв'язків розпочався у 2005 році, з приєднання української держави до Болонської декларації про створення європейської зони вищої системи освіти (Журавський, 2003). Це зумовило посилення уваги до інтернаціоналізації діяльності освітніх закладів у їх зовнішніх і внутрішніх формах прояву. Перші них стосуються уніфікації освітньо-професійних програм, стандартизації кваліфікаційних вимог. З метою їх реалізації особлива увага приділяється активізації міжнародно-освітніх зв'язків, долученню наукових і викладацьких кадрів до міжнародних програм і проектів, активізації академічної мобільності студентів, спрямованої на удосконалення підготовки до професійної діяльності за рахунок засвоєння здобутків фахівців різних країн та їх адаптації до національної освітньої практики.

Внутрішня форма інтернаціоналізації освітнього процесу пов'язана із удосконаленням діяльності самого освітнього закладу з врахуванням міжнародних стандартів і вимог. Крім того, на думку Н. Кьон, Юй Хенюаня, культурно-освітні потреби іноземних здобувачів мають враховуватися і в процесі їх підготовки в інших країнах, що стосується і навчання майбутніх співаків з КНР у закладах вищої освіти України. Тим самим посилення спрямованості освітнього процесу на підготовку до майбутньої професійної діяльності сприятиме підвищенню їх міжнародного іміджу і привабливості даних інституцій для суб'єктів академічної мобільності (Yu Henquuan, Koehn, 2021).

У останні десятиріччя активно розвивається і такий напрям, як віртуальна інтернаціоналізація, що пов'язано із глобальними викликами сучасної дійсності, які утруднюють організацію міжнародної співпраці у дослідницькій та освітній сферах діяльності вищих навчальних закладів.

Під віртуальною інтернаціоналізацією розуміється впровадження міжнародного, міжкультурного чи глобального виміру в цілі, функції та процес надання вищої освіти з допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (Браун,

2016). Отже, сутність її реалізації розуміємо як здійснення дослідницької, викладацької та адміністративної діяльності закладів вищої освіти на основі використання сучасних інформаційних технологій і вироблення спільної міжнародної стратегії удосконалення науково-освітньої діяльності світової спільноти.

Зазначимо, що в Україні цей процес розпочався ще у 2009 році, в межах проекту програми ТЕМПУС «Е-інтернаціоналізація для навчання у співпраці». В результаті співпраці українських і зарубіжних фахівців було розроблено Концепцію віртуальної інтернаціоналізації вищої освіти України, а також модель та механізми її впровадження (ТЕМПУС: 1–9). Діє також і платформа для підтримки віртуальної інтернаціоналізації освіти в Україні, що дозволяє застосувати її можливості для налагодження наукових, освітніх і мистецько-творчих контактів між навчальними установами України й Китаю і тим самим удосконалювати процес підготовки китайських студентів в інокультурних умовах здобуття фахової освіти.

Наступний напрям досліджень полягає у аналізі сутності транскультурних тенденцій, властивих сьогоденню та перспективам, які відкриваються завдяки їх прояву в розвитку загальнолюдської культури, мистецтва й освіти. На тлі стрімкого поглиблення глобалізаційних процесів науковці розглядають транскультурну тенденцію як феномен, що набуває все більшого соціокультурного значення. Цей факт пояснює інтерес до дефініції «транс», яка використовується сучасними філософами та науковцями в таких контекстах, як: «за межами» традиційної науки або «між» її різними аспектами, тобто в сенсі уособлення або взаємодії, як найбільш характерних для сьогодення, пов'язаних з появою нанотехнологій та глобалізаційними процесами. Так, В. Мойсеев акцентує на актуальності феномена «транс-наука», який «...народився як можлива форма узагальнень деяких цікавих тенденцій розвитку сучасної науки,... так і натяків на деякі подальші та можливі перспективи розвитку інституту науки» (Мойсеев, 2010: 5–7). Адаптуючи це поняття до мистецької галузі, вважаємо доцільним акцентувати увагу на понятті «транскультура», а з цим – і на дослідженні транскультурних процесів і своєрідності їх прояву в галузі вокального мистецтва й університетської вокально-фахової освіти.

З цього погляду варто звернути увагу на праці китайських вчених, у яких засвідчено, що в науковому і мистецькому середовищі перспективи розвитку транскультурних тенденцій сприймаються, з одного боку, як засіб усунення жорстких кордонів, налагодження мистецького

взаємообміну та запозичення нових прогресивних методів у європейських країнах, а з іншого як загроза для традиційної китайської культури (Duo Lan, 2017).

Ці побоювання цілком зрозумілі, адже феномен транскультури, (transculture), як зазначають науковці, проявляється в тому, що різні культури набувають ціннісної рівності й самодостатності, які характеризуються своєю відкритістю і взаємозалежністю, «накладанням» ознак однієї системи культури на іншу і тим самим – «розсіювання» символічних значень однієї культури в полях інших культур» (Ван Біньбінь, Ніколаї, 2021: 5).

Ця особливість пояснюється саме тим, що транскультура набуває значення нової сфери культурного розвитку за межами національних, професійних культур, що склалися в історії людства. Як зазначає М. Епштейн, транскультура долає замкнутість різних «...традицій, автоматизмів, мовних та ціннісних детермінацій та розсуває поле "надкультурної" творчості» (Epstein). Транскультура – це стан віртуальної приналежності одного індивіда багатьом культурам. Варто також навести визначення Н. Жениса, який вважає результатом акультурації набуття особистістю стану віртуальної приналежності індивіда багатьом культурам» (Zhenis, 2018) з чого виходить, що мистецько-національна самосвідомість відходить на другий план.

Звернемо також увагу на те, що науковці висувають поняття транскультурної компетентності, під якою розуміють здатність виявляти наднаціональну єдність світового культурного простору засобами музичного мистецтва, усвідомлювати «...художньо-образний зміст музичних артефактів та інтерпретувати його в контексті сучасних геокультурних процесів». Позитивне значення цього факту вбачається в тому, що саме оволодіння цією здатністю дозволяє фахівцям бути затребуваними в якості викладачів і виконавців у будь-яких країнах (Ван Біньбінь, Ніколаї, 2021: 5).

Отже, транскультурні тенденції, на думку частки науковців, спонукають до надання в освітніх закладах як Китаю, так і України, вокальній підготовці співаків певної універсальності, яка, за виразом Л. Горбунової, дозволяє особистості досягти пластичності, «...здатності швидко переформатовуватися відповідно до запитів і проблем наявних конкретних ситуацій і подій» (Gorbunova, 2015: 394), а звідси – і досягти успіху в реалізації свої майстерності в різних країнах і соціокультурних умовах.

Використовується поняття транс-культура в китайському суспільстві і в більш вузькому сенсі, як характеристика тенденції щодо виро-

блення міксту, тобто мішаного виконавського стилю. Цей феномен виник як результат потягу сучасної молоді до розважального вокального мистецтва і паралельного опанування здатності виконання творів різних стилів і виконавських манер. Цьому сприяє і розмаїття творів, які виникли на перетині різних стилів і сьогодні заповнюють музичний простір країни, ще донедавна мало знайомий широким верствам населення. Серед них – поп-музика, джаз, рок-опера, італійські народні пісні, які виконуються у класичній, але дещо «вільній» манері тощо. Їх популярність зумовлює інтерес «академічних» співаків до виконання творів розважальних жанрів. Зазначимо, що на цей час існує попит до виконавського мистецтва співаків, в якому поєднуються володіння академічною і естрадною або народною манерою співу. Ці тенденції набувають в Китаї все більшої популярності й підтримуються різними верствами суспільства. Про це говорять національні номінації «Зірка інтеграційного виконавства» або «Найкращий інтеграційний твір» (Ren Min, 2022).

Висновки. Сучасна молодь тяжіє до синтезу розважальних і класичних стилів, винаходу нових методів та форм, які допоможуть їм реалізуватися в сучасному суспільстві. Тому можна зі впевненістю сказати, що підтримка практики оволодіння співака різностильовими техніками є актуальною для китайської вокальної педагогіки. Наразі ця проблема постає і перед українськими фахівцями: адже сучасний вчитель музичного мистецтва має володіти навичками як сольного, так і хорового й ансамблевого співу, виконувати шкільний пісенний репертуар, який потребує саме вокальної техніки, наближеної до манери естрадного типу (Го Сяофен, Осадча, 2022:456-462), тенденцій у співочій манері, вокальній техніці може сприяти розвитку здібностей студентів, досягнення ними певної універсальності і тим самим набувати більш високого рівня своєї конкурентоспроможності в майбутній фаховій діяльності.

Отже, з нашого погляду, важливо заохочувати здобувачів до гнучких інтеграційних пошуків у мистецтві, заснованих на академічних традиціях та їх поєднанні із інноваційними технологіями і методами і оновленими концепціями викладання вокальної музики, які створюють умови для розширення музичного тезаурусу, розуміння сутнісних характеристик вокальної творчості різних напрямків і творчих

Сьогодні в багатьох закладах Китаю простежується тяжіння до синтезу різних стилів і манер вокального виконавства: автентичної, тобто сільської народної, міської, академічної та популярної

естрадної, на перетині яких виник і активно розвивається такий напрямок як «окультурене виконання народних пісень», або жанр «художня пісня».

Надзвичайної популярності наразі набуло і розважально-масове вокальне мистецтво, у зв'язку з чим значна частка молоді намагається сумістити рині виконавські манери, зокрема – академічну і естрадну, академічну і народну, намагаючись тим самим задовільнити смакові переваги різного типу слухачів. Таким чином, внаслідок полікультурних та транскультурних тенденцій виникли нові мистецькі орієнтири, жанри і форми, оволодіння яким потребувало від виконавців майстерності суміщення різних виконавських стилів, вокальних технік і манер.

З цього погляду важливим завданням викладання вокальної музики у Вищих навчальних закладах освіти України та Китаю сьогодні вважаємо вирішення проблеми формування в студентів виконавської майстерності, важливим компонентом якої є здатність володіти різними стилями, техніками й виконавськими манерами.

Стилістичне зближення різнорідних культурно-мистецьких феноменів, а також потреба співаків пристосовуватися до опанування різними співацькими техніками потребує відповідного перегляду й доповнення існуючих вокально-освітніх програм та методів і форм організації вокально-фахової освіти.

Міжнародна академічна мобільність (Гурч, 2019) викладацького складу та студентів України на шляху до європейської інтеграції поглиблює

соціально-культурні відносини з іншими країнами, передбачає актуальність дослідження феномену транс-тенденцій у вокальному виконавстві, що поєднує в собі національні традиції, класичні та сучасні види мистецтва світової вокальної культури. Він виявляє потребу людства у вивченні інших музичних культур і навіть доводити, що різні вокальні школи мають багато спільного, демонструючи фундаментальність співочих навичок виконавців. Крім того, студенти університетів можуть більше дізнатися про інші, непритаманні вітчизняному мистецтву, напрями, види та форми вокальної музики, щоб вони могли повністю задовольнити різноманітні потреби у розвитку майбутньої педагогічної роботи та застосовувати їх на практиці.

Використання сучасних технічних засобів, інноваційних освітніх концепцій сприятиме демонстрації матеріалів співочих навичок та стилів є важливою складовою у вихованні професійного мислення. Опора на національні традиції, історичну пам'ять забезпечує зв'язок та наступність поколінь. Їх заперечення призводить до фахової деградації та втрати здоров'я. Тому кожному професійному виконавцю та педагогу на шляху пошуку персонального стилю інтеграційними засобами необхідно розуміти цінність феномену вітчизняної вокальної музики, ретельно досліджувати транс-тенденції у вокальному мистецтві, розвивати нове у виконавстві та педагогіці на основі академічних, художніх, фізіологічних, національних особливостей, наукових обґрунтувань за допомогою інноваційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 2022 China International Education White Paper 21st Edition the International Education Needs of Chinese High-net-worth Families. Qingmiao Education Group, Hurun Baifu. 2022.08.24. Access mode: URL: <https://www.vzkoo.com/read/20220824b688425b364c55b46ae89e28.html>.
2. Beelen, J. The long wait: Researching the implementation of internationalisation at home. *Internationalisation revisited: New dimensions in the internationalisation of higher education* / J. Beelen, H. de Wit [Eds.]. Amsterdam: CAREM. 2012. 9–20.
3. Leask, B. *Internationalisation of the curriculum in action: A guide*. Australian Government Office for Teaching and Learning, University of South Australia, 2012. 6 p.
4. Журавський В. Болонський процес: головні принципи. Вхідження в Європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. Київ. Політехніка: зб. наук. пр. 2003. С. 200.
5. Hudzik, J. *Comprehensive Internationalization: Institutional Pathways to Success*. New York: Routledge. 2015.
6. Knight, J., De Wit, H. *Internationalization of Higher Education: Past and Future*. International Higher Education. 2018.
7. Yu Hengyuan, Koehn N. Internationalisation for mobility and home (IfMH) as a conceptual basis for reforming music education of chinese students in ukrainian pedagogical universities. *AD ALTA JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH*. 12.2021, Volume. 11 Issue 2, p. 127–131. WoS. DOI (& full text) | pdf: www.doi.org/10.33543/1102. 2021.
8. Браун Е. На шляху до створення основи для віртуальної інтернаціоналізації. Режим доступу: URL: http://ibhb.chnu.edu.ua/uploads/files/metodrada/Rozroblennya_osv_program.pdf.
9. ТЕМПУС. У матеріалах конференції Європейської мережі дистанційного навчання : Е-інтернаціоналізація для навчання у співпраці. EDEN. Вип. 2. 1–9. URL: http://ibhb.chnu.edu.ua/uploads/files/metodrada/Rozroblennya_osv_program.pdf.
10. Мойсеев В. Медицина як транснаука: філософські проблеми біології та медицини. *Фундаментальне та прикладне*. Одеса. 2010. Вип. 4. С. 5-7.
11. Duo Lan; Analysis of the cross-border problems of singing in vocal art. *Drama House*. 07. 2017.
12. Ван Біньбін, Ніколаї Г. Структура транскультурної компетентності магістрів музичного мистецтва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. Вип. 5 (109). С. 305–316.

13. Epstein, M. A new kind of freedom – transculture. Access mode: URL: <https://nativepax.livejournal.com/573675.html>.
14. Zhenis, N. Acculturation: to the theory of the question // Modern scientific research and innovation. 2018. 12. Access mode: URL: <https://baike.baidu.com/item/issues/2018/12/60006>.
15. Gorbunova, L. The ability to reformat in accordance with specific situations and Events. 2015. P. 398. Access mode: URL: <https://fayllar.org/bioethics-pdf.html>.
16. Ren Min. Xu Qing's cross-border director after the movie.2022. Access mode: URL: <https://www.fx361.com/page/2022/1121/335352.shtml>.
17. Го Сяофен, Осадча Т.В. Поліфункціональний підхід як засада забезпечення вокально-фахової і диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка . 2022. Вип. 51, С.456-462. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-70>.
18. Гурч Л. Мобільність студентів та професорсько- викладацького складу як підвищення конкурентоспроможності вищої освіти України в європейському просторі. 2019. Режим доступу: URL: <http://personal.in.ua/article.php?ida=53>.

REFERENCES

1. 2022 China International Education White Paper 21st Edition the International Education Needs of Chinese High-net-worth Families. Qingmiao Education Group, Hurun Baifu. 2022.08.24. Access mode: URL: <https://www.vzkoo.com/read/20220824b688425b364c55b46ae89e28.html>.
2. Beelen, J. The long wait: Researching the implementation of internationalisation at home // Internationalisation revisited: New dimensions in the internationalisation of higher education / J. Beelen, H. de Wit [Eds.]. Amsterdam: CAREM, 2012. 9–20.
3. Leask, B. Internationalisation of the curriculum in action: A guide. Australian Government Office for Teaching and Learning, University of South Australia, 2012. 6.
4. Zhuravskiy V. (2003) Bolonskiy protses: osnovni printsipy. Vkhodzhennia v Yevropeiskiy prostir vyshchoi osvity [The Bologna Process: the main principles. Entering the European Higher Education Area] / V. S. Zhuravskiy, M. Z. Zghurovskiy. Kyiv. Politekhnik : zb. nauk. pr. Kiev. Polytechnic: coll. of science papers, 2003. 200. [in Ukrainian].
5. Hudzik, J. Comprehensive Internationalization: Institutional Pathways to Success. New York: Routledge. 2015.
6. Knight, J., De Wit, H. Internationalization of Higher Education: Past and Future. International Higher Education. 2018.
7. Yu Hengyuan, Koehn N. Internationalisation for mobility and home (IfMH) as a conceptual basis for reforming music education of chinese students in ukrainian pedagogical universities. AD ALTA JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH. 12.2021. 11 Issue 2, p. 127–131. WoS. DOI (& full text) | pdf: www.doi.org/10.33543/1102. 2021.
8. Braun E. Na shliakhu do stvorennia osnovy dlia virtualnoi internatsionalizatsii. [Towards creating the foundation for virtual internationalization]. Access mode: URL: http://ibhb.chnu.edu.ua/uploads/files/metodrada/Rozroblennya_osv_program.pdf. [in Ukrainian].
9. TEMPUS. U materialakh konferentsii Yevropeiskoi merezhi dystantsiinoho navchannia : E-internatsionalizatsiia dlia navchannia u spivpratsi. [In the Proceedings of the conference of the European distance learning network: E-internationalization for learning in cooperation] EDEN .2. 1- 9. Access mode: URL: http://ibhb.chnu.edu.ua/uploads/files/metodrada/Rozroblennya_osv_program.pdf. [in Ukrainian].
10. Moiseiev V. (2010) Medytsyna yak transnauka: filosofski problemy biologii ta medytsyny. Fundamentalne ta prykladne. [Medicine as a trans science: philosophical problems of biology and medicine. Fundamental and applied], 4. 5–7. [in Ukrainian].
11. Duo Lan; Analysis of the cross-border problems of singing in vocal art. Drama House. 07. 2017.
12. Van Binbin, Nikolai G. (2021) Struktura transkulturnoi kompetentnosti mahistriv muzychnoho mystetstva. Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii. [Structure of transcultural competence of masters of musical art. Pedagogical Sciences: theory, history, innovative technologies], 5. (109). 305–316. [in Ukrainian].
13. Epstein, M. A new kind of freedom - transculture. Access mode: URL: <https://nativepax.livejournal.com/573675.html>
14. Zhenis, N. Acculturation: to the theory of the question. Modern scientific research and innovation. 2018. 12. Access mode: URL: <https://baike.baidu.com/item/issues/2018/12/60006>.
15. Gorbunova, L. The ability to reformat in accordance with specific situations and Events. 2015. P. 398. Access mode: URL: <https://fayllar.org/bioethics-pdf.html>.
16. Ren Min. Xu Qing's cross-border director after the movie.2022. Access mode: URL: <https://www.fx361.com/page/2022/1121/335352.shtml>.
17. Guo Xiaofeng, Osadcha T. (2022) Polifunktsionalnyi pidkhid yak zasada zabezpechennia vokalno-fakhoivoi i dyryhentsko-khorovoivoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskiy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka [Polyfunctional approach as a basis for providing vocal-professional and conducting-choral training of future teachers of musical art. Actual issues of Humanities: Interuniversity collection of scientific works of young scientists of Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko], 51. 456–462. DOI Access mode: URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-70>. [in Ukrainian].
18. Hurch L. (2019) Mobilnist studentiv ta profesorsko- vykladatskoho skladu yak pidvyshchennia konkurentospro-mozhnosti vyshchoi osvity Ukrainy v yevropeiskomu prostori. [Mobility of students and teaching staff as an increase in the competitiveness of higher education in Ukraine in the European Space]. Access mode: URL: <http://personal.in.ua/article.php?ida=53>. [in Ukrainian].